Ове 2012. године, од 18. јула до 4. августа, провео сам у селу Мочиоци, на планини Мучањ, на пола пута између Прилика код Иванњице и Кокиног Брода.

Пре две године, на седмом километру од Мочиоца ка Кокином Броду, на превоју преко кога пут из слива Рзава прелази у слив Увца, на Ћиринном Брегу, на месту које народ зове Попов Камен, нашао сам у трави камени споменик, крајпуташ.

Био је поломљен на два дела и делимично оштећен, али је на доњем делу ипак могло да се прочита:

. . . . . .

НЕМАМ МУШКОГ ОД СРЦА ПОРОДА,
КО БИ МОЈУ СЛАВУ ПРОДУЖИО
И НА ГРОБУ СВЕЋУ ЗАПАЛИО.
ЗЛИКОВЦИ МИ СЛАВУ УГАСИШЕ,

. . . . . .

Дирнуле ме ове речи, чинило ми се као да ме неки човек, који је умро много пре него што сам се ја родио, моли да му помогнем, па сам решио да обновим и поново усправим споменик. Касније, током чишћења и продубљивања слова, сазнао сам да је то спомен попу Ристи Поповићу који је рођен 1838. године, а на том месту убијен 1880. Споменик му је 1882. године подигла ћерка, или жена, што не може да се прочита, Јелена.

Стара кућа мога домаћина у Мочиоцима
Душана Томића. Гости спавају у новој.

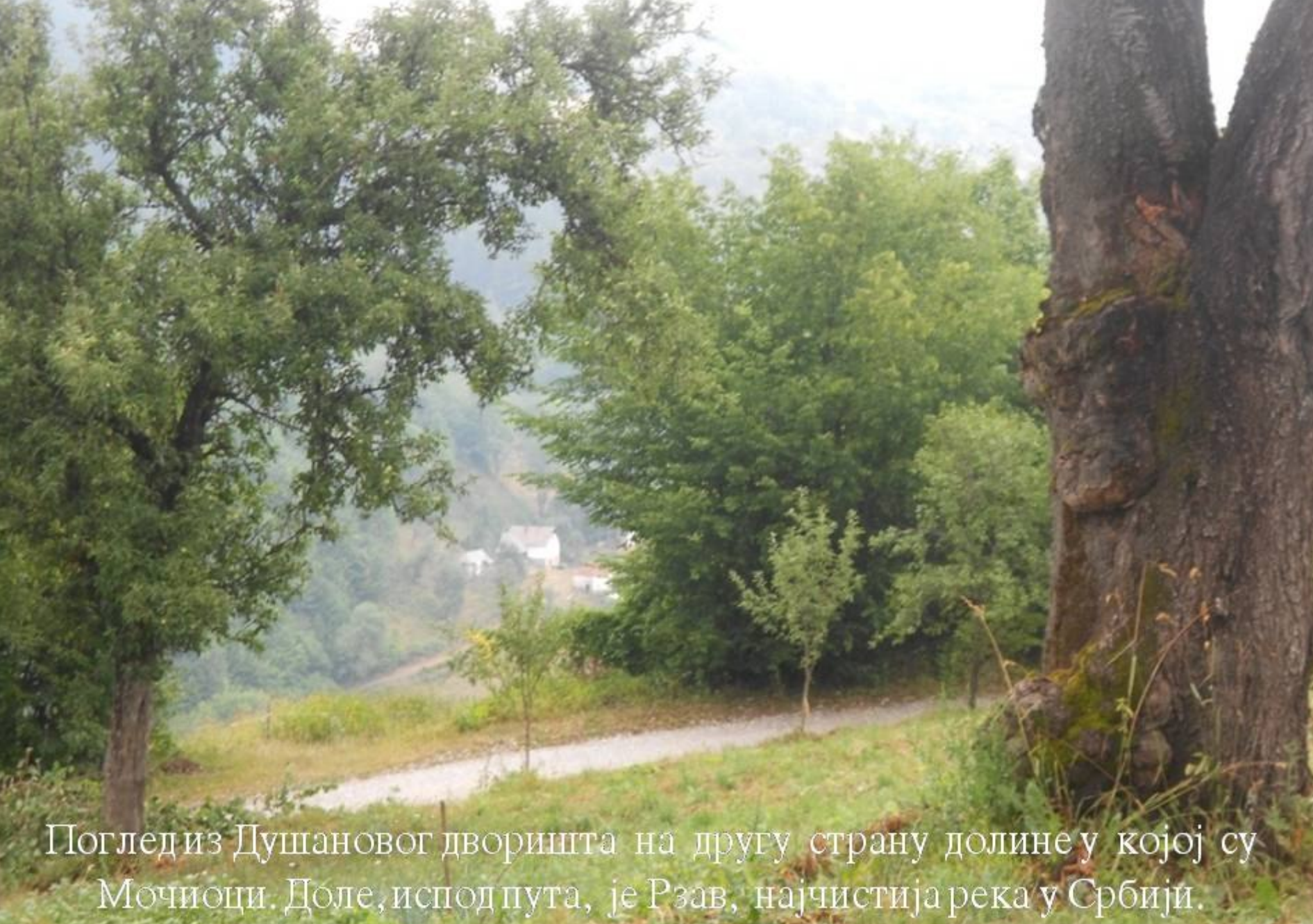

Поглед из Душановог дворишта на другу страну долине у којој су Мочиоци. Доле, испод пута, је Рзав, најчистија река у Србији.

Пут који се из Мочиоца пење ка Поповом Камену.
Десно, дубоко доле је извор Рзава. У даљини је Мучањ.

Овако је споменик лежао четири године. Пре тога, око двадесет година, лежао је у јарку са друге стране пута.

Окренули смо га ради фотографисања.

Први дан на послу. Чистим камен и слова на горњем делу .

Свеска у коју сам преписао текст са све четири стране.
Пролазници су ми помагали при окретању камена.

Споменик пребачен преко пута, на своје место.
Исписујем слова црном бојом за бетон.

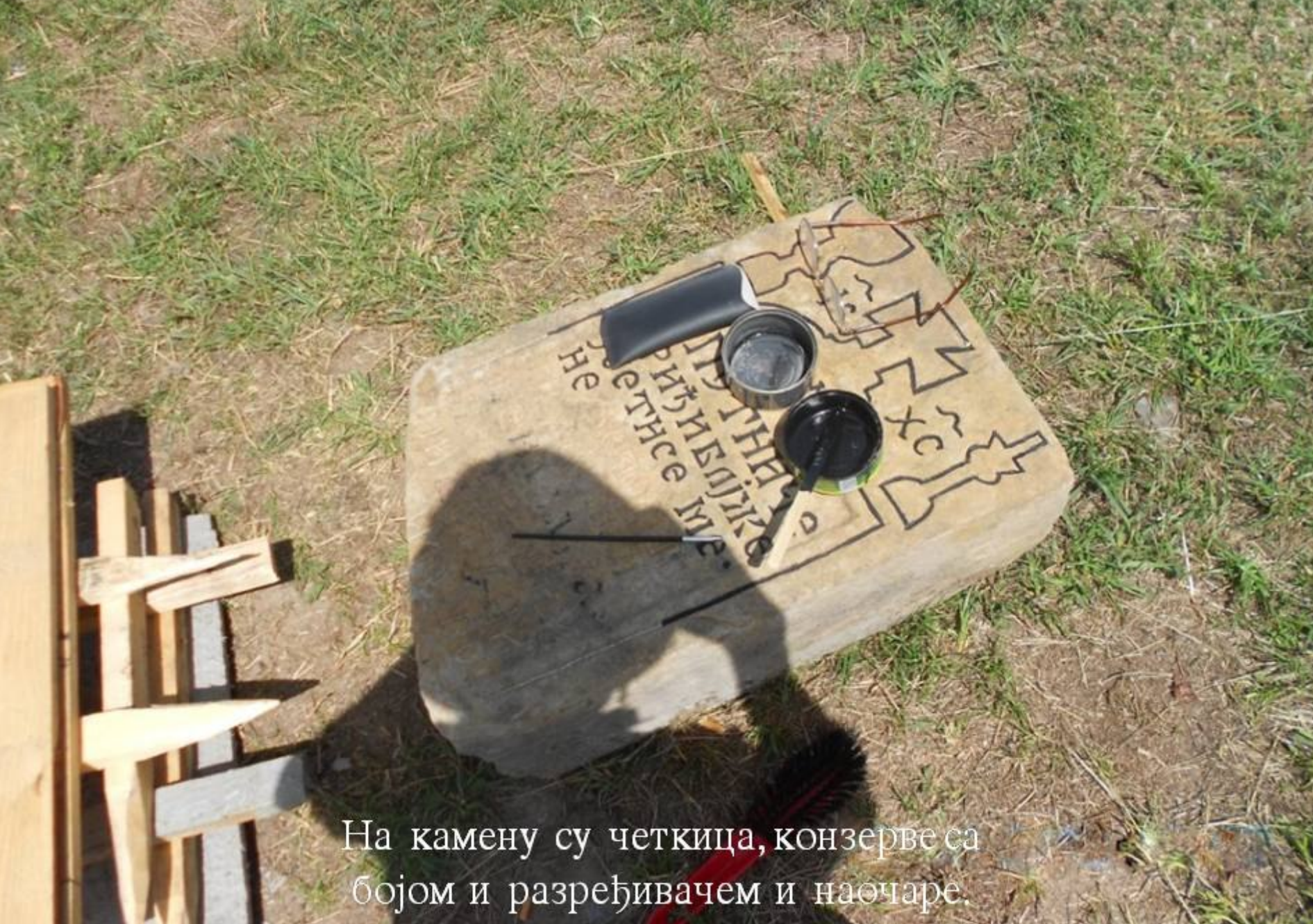

На камену су четкица, конзерве са бојом и разређивачем и наочаре.

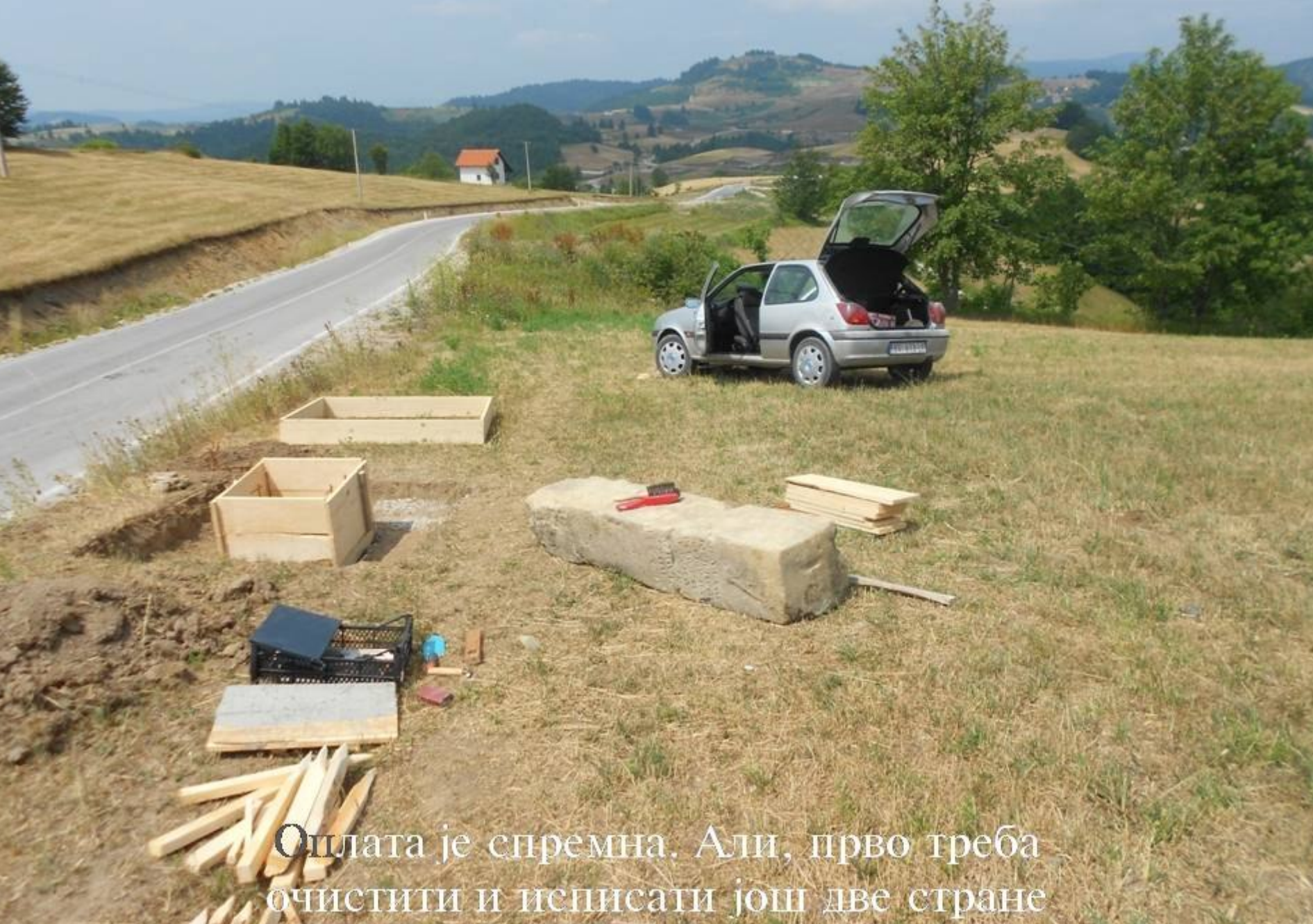
Оплата је спремна. Али, прво треба
очистити и исписати још две стране

Доњи део споменика је постављен у бетонско постоље.

Скинута оплата. Постоље је око 60 cm у земљи.

Исправкке на словима пред наставак бетонирања плоче.

Спушта се мрак, али бетонирање је при крају.

Овако је то изгледало сутрадан.

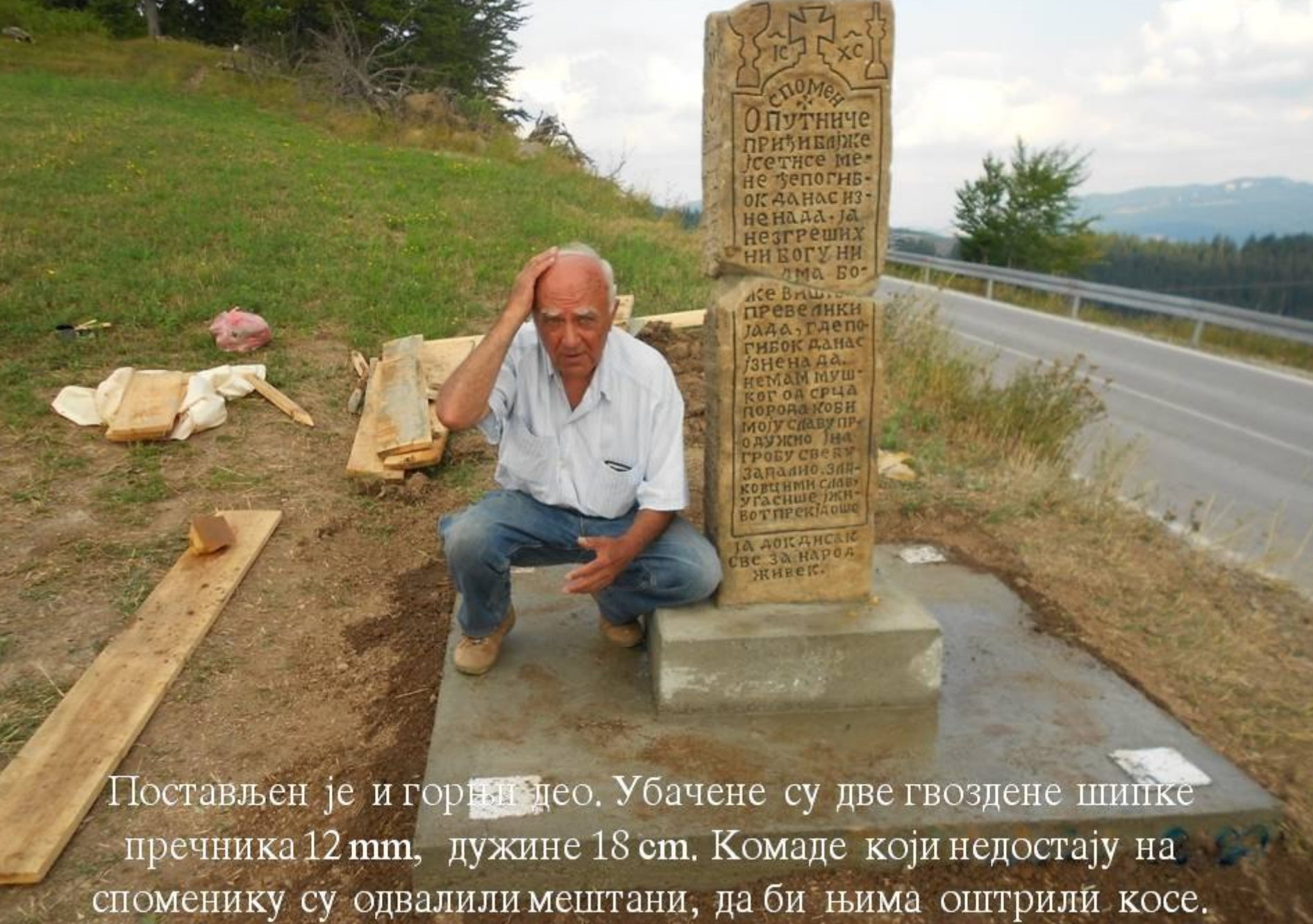

Постављен је и горњи део. Убачене су две гвоздене шипке пречника 12 **mm**, дужине 18 **cm**. Комаде који недостају на споменику су одвалили мештани, да би њима оштрили косе.

Готово. Рупе попуњене бетоном, а ту су и капа и ограда.

Последња слика, увече на Св. Илију.
Одавде сам отишао на вашар на Анатеми.

Предња страна

СПОМЕН
О ПУТНИЧЕ
ПРИЂИ БЛИЖЕ И СЕТИ СЕ МЕНЕ
ЂЕ ПОГИБОК ДАНАС ИЗНЕНАДА.
ЈА НЕ ЗГРЕШИХ НИ БОГУ НИ ЉУДМА.
БОЖЕ ВИШЊИ ПРЕВЕЛИКИ ЈАДА
ГДЕ ПОГИБОК ДАНАС ИЗНЕНАДА.
НЕМАМ МУШКОГ ОД СРЦА ПОРОДА
КО БИ МОЈУ СЛАВУ ПРОДУЖИО
И НА ГРОБУ СВЕЋУ ЗАПАЛИО.
ЗЛИКОВЦИ МИ СЛАВУ УГАСИШЕ
И ЖИВОТ (МИ ДРАГИ) ПРЕКИДОШЕ.
ЈА ДОК ДИСАК СВЕ ЗА НАРОД ЖИВЕК.

При читању са споменика имајте у виду да писац користи и Вуково "И" и старословенско "І" са тачком, које он пише као "ј". Поред тога, он, на неким местима, уместо слова "Х" користи "К", што се у овим крајевима одржало до пред крај 20. века.

Лева бочна страна

ПОП РИСТО
У СВОМ КРАТ-
КОМ ЖИВОТУ
УЖИВО ЈЕ СВУ-
ДА ПОШТОВА-
ЊЕ КОД НАРО-

. . . . . .

. . . . . .

И СУДИЈА ИЗБРА-
НИ СУ ОБА.
ОВАКОВОГ
СРБИНА НЕ ПО-
ШТЕДИ ЗЛИ-
КОВАЧКА РУ-
КА ВЕЋ МУ
УЗЕ ДРАГИ
ЖИВОТ 29
ФЕБРУАРА
1880 ГОД.
У ГРАЦУ.

• Градац је право име Бириног Брега

Задња страна

ДИЧНИ СРБИН
РЕТКОГ ПО
КАРАКТЕРУ И
ОДЛИЧНОГ ПО
ВРЛИНАМА И У-
ЗОРНОГ СРБИ-
НА Г. РИСТА
ПОПОВИЋА БИВ.
СВЕШТ. ЦРКВЕ
У БЕЛОЈ РЕЦИ
КОЈИ СЕ РОДИ-
О 1838 Г. А ПО-
ЖИВЕ 42 Г.
КАО СВЕШТ.
СВЕТУ ТАИ-
ЈНУ ВРШИО
ЈЕ 23 Г. РЕ-
ЧЕНИ ПОП РИ-
СТО ОТЛИ-
КОВАО СЕ У
СВОМ ЖИВО-
ТУ ДОБРИМ
НАЧЕЛИМА
А И БОРЂОМ
ЗА НАРОДНА ПРАВА,

Десна бочна страна

ОВАЈ СПО-
МЕН ПОДИ-
ЖЕ МУ ЊЕ-
ГОВА УЦ-
ВЕЉЕНА
(ЖЕНА ИЛИ КЋЕР) ЈЕ-
ЛЕНА 15
ЈУНИ
1882 Г.

ОБНОВЉЕНО ЛЕ-
ТА ГОСП. 2012.
МИОМИР ФИЛИПОВИЋ
ИЗ БЕОГРАДА И
МИЛАН ЂОКОВИЋ
ИЗ ЈАСЕНОВА

Било је и посетилаца. Лево је Паун Вукић из Јасенова, а десно његов комшија који се пешице враћа из продавнице која је од његове куће удаљена 7 km. "Није далеко", каже он.

Божидар Драшковић из Јасенова на повратку од зубара који му је извадио три зуба. Отпевао ми је своју песму коју се спрема да сними у Ивањици: "Од Граца до Кокина Брода, нема више ко некад народа."

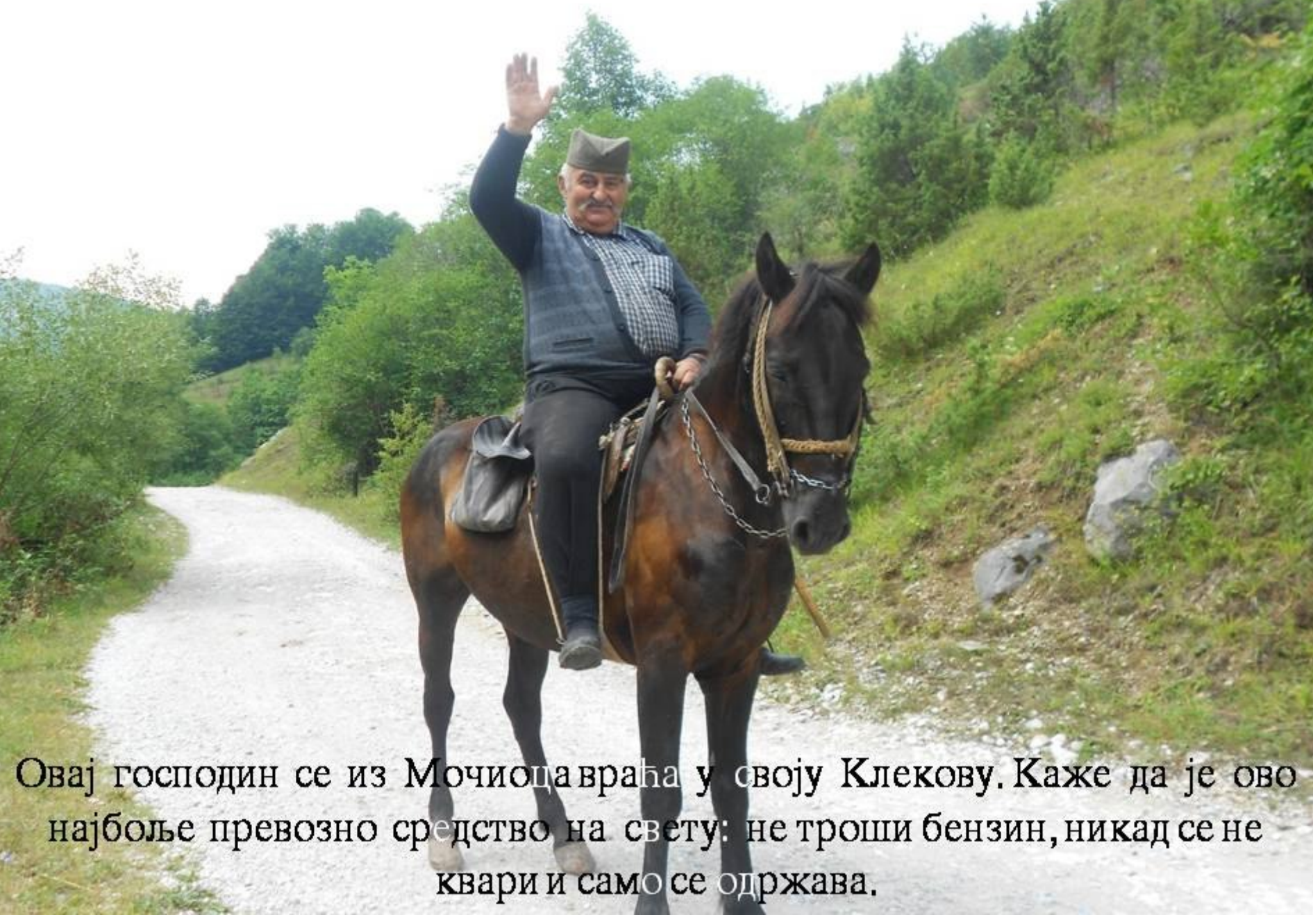

Овај господин се из Мочиоца враћа у своју Клекову. Каже да је ово најбоље превозно средство на свету: не троши бензин, никад се не квари и само се одржава.

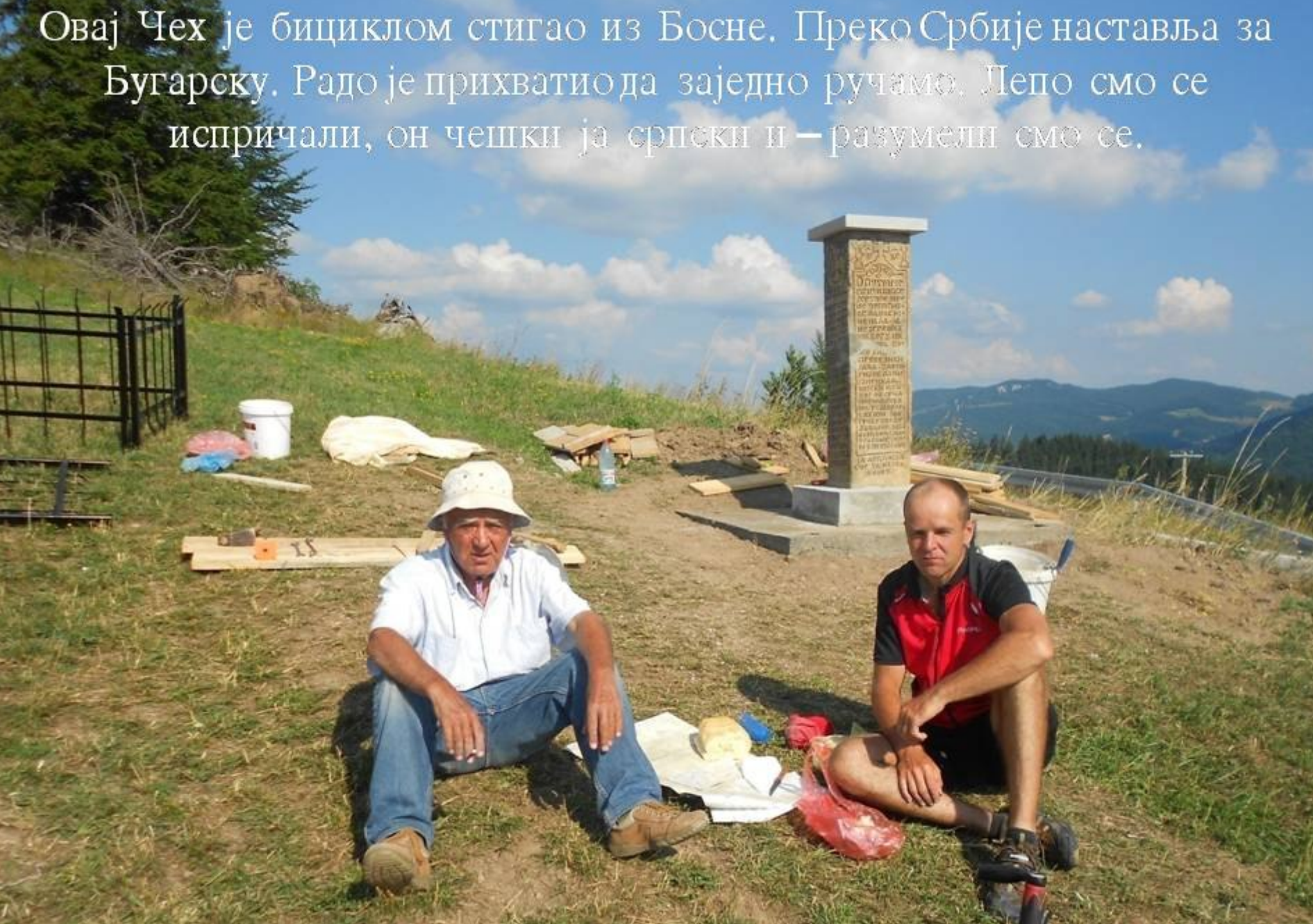
Овај Чех је бициклом стигао из Босне. Преко Србије наставља за Бугарску. Радо је прихватио да заједно ручамо. Лепо смо се испричали, он чешки ја српски и – разумели смо се.

Овај трудбеник проверава да ли сам довољно дубоко продубио слова.

Ево где је Попов Камен,
место на коме стоји споменик,
и шта се са њега види

Čajetina
Arilje
Severovo
Partizanske Vode
Kotraža
Sirogojno
Dobrača
Прилике
Ljubiš
Бела Река
Попов Камен
Клекова
Katići
Ivanjica
Мочиоци
Budoželja
Јасеново
Кокин Брод
Opaljenik
Прилике–Попов Камен
Дужина пута: 34,8 km
Време: 26 минута
Kumanica
Nova Varoš
Kladnica
Prijepolje

Поглед на југо-запад, у подне.
Кад нема облака види се Дурмитор.

Поглед на запад.

Поглед на запад, мало касније. Зумирано.

Поглед на северо-запад. У даљини је село Бела Река.

Поглед на север. И поред изуетно дуготрајне суше,
на све стране има цвећа.

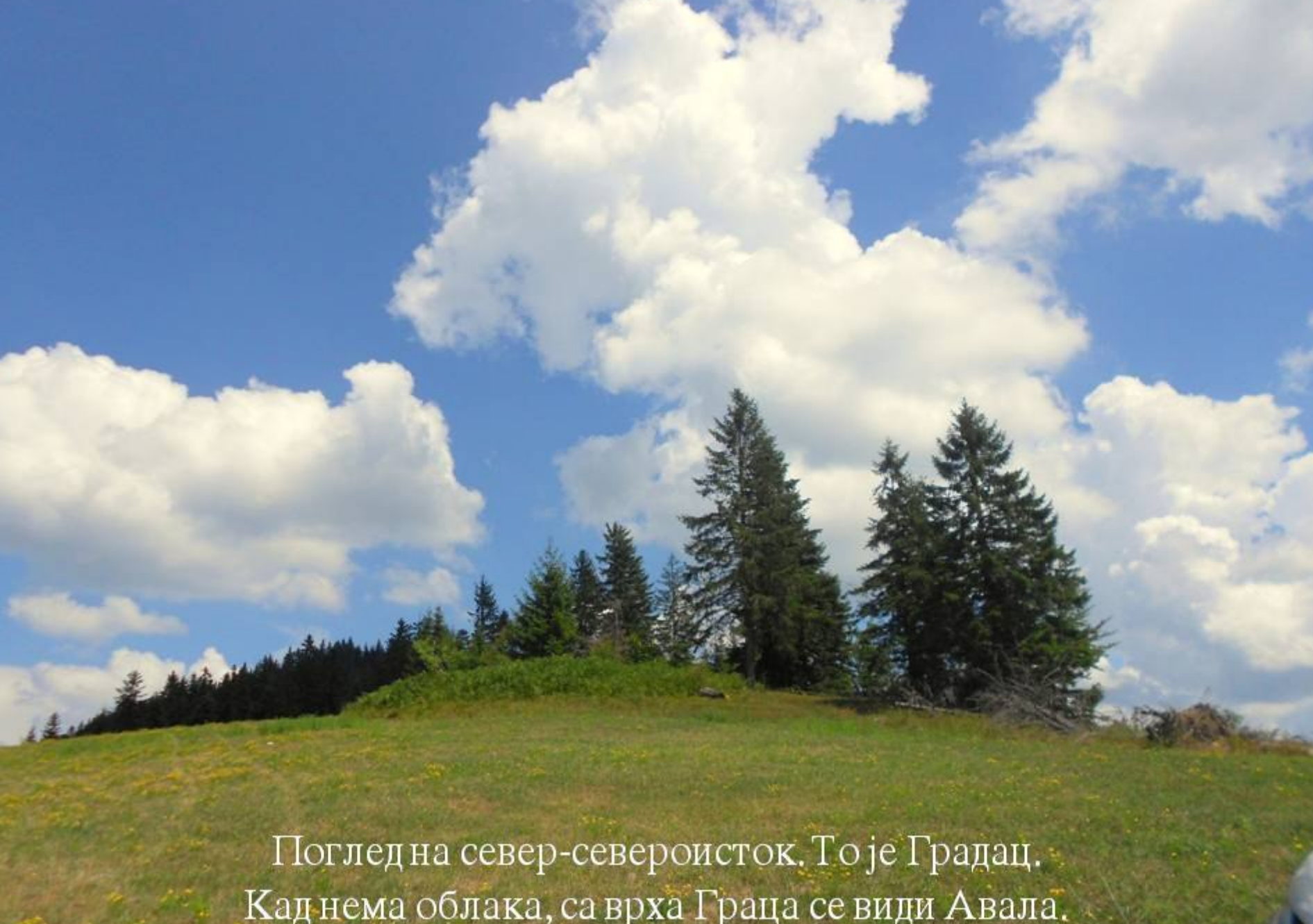

Поглед на север-североисток. То је Градац.
Кад нема облака, са врха Граца се види Авала.

Поглед на исток, са друге стране пута, пред залазак сунца.

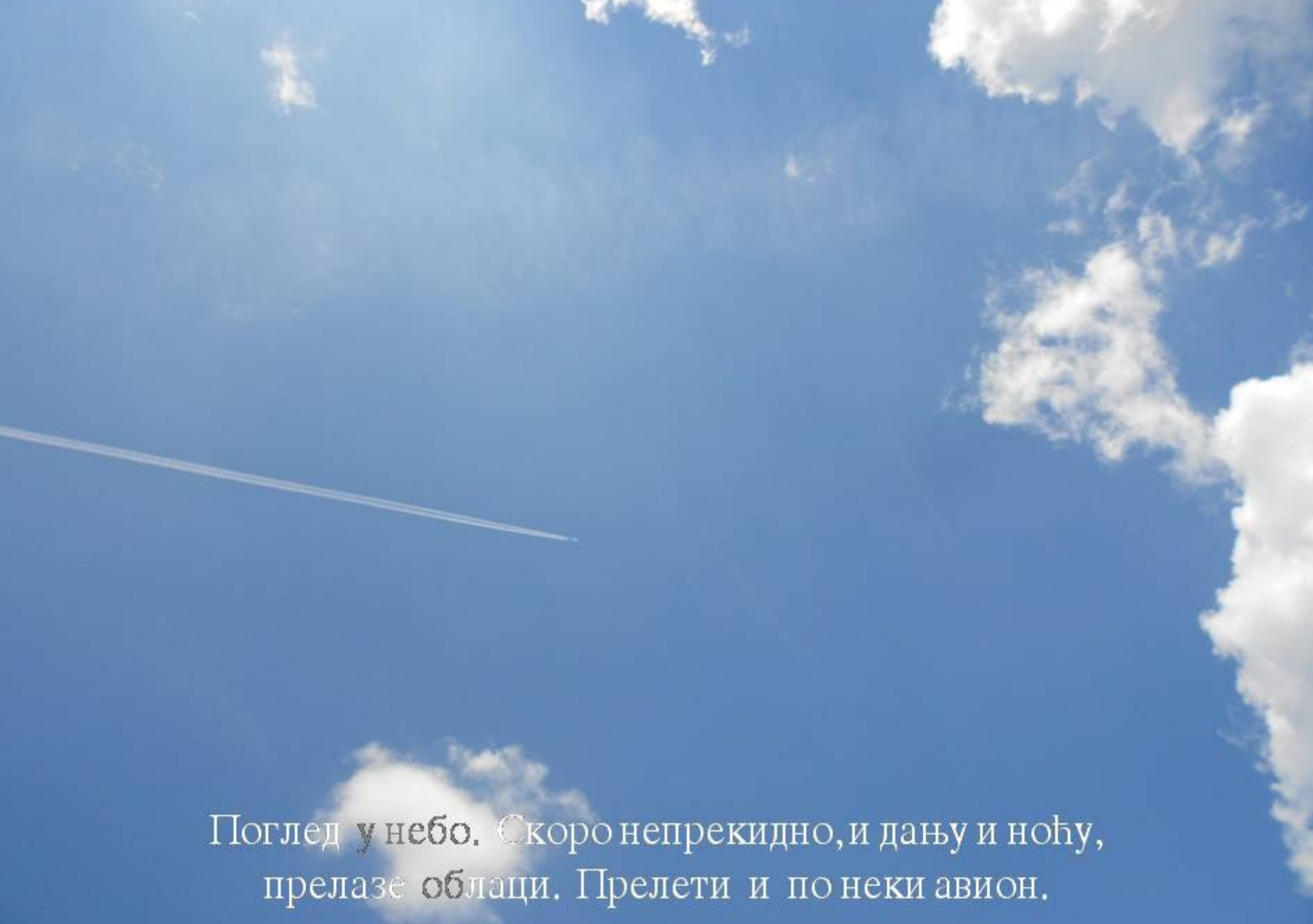

Поглед у небо. Скоро непрекидно, и дању и ноћу,
прелазе облаци. Прелети и по неки авион.

Мештане села Мочиоци и Јасеново, између којих се налази споменик, није много интересовало шта ја то радим, али су били изузетно знатижељни да сазнају зашто ја то радим. Били су убеђени да сам или нешто сањао или да ми је неко добро платио да данима, под сунцем које пржи и ветром који скоро никад не престаје, чистим камен, исписујем слова , плаћам раднике и материјал и подижем споменик непознатог човека, коме до тада чак ни име нисам знао. Никако нису могли да прихвате да ја то радим из поштовања према нашим прецима и љубави према својој домовини.

А зашто ја ово причам вама? Па, ето, надам се да ће вас ово што сам ја урадио "погурати" да и ви урадите нешто слично, чак и нешто веома мало, што ће нашу домовину Србију учинити макар мало лепшом и поноснијом. Не чекајте да то ураде "надлежни органи", док се они сете Србија ће да потоне. Не дозволите да се то деси, сетите се како би то рекао Душко Радовић:

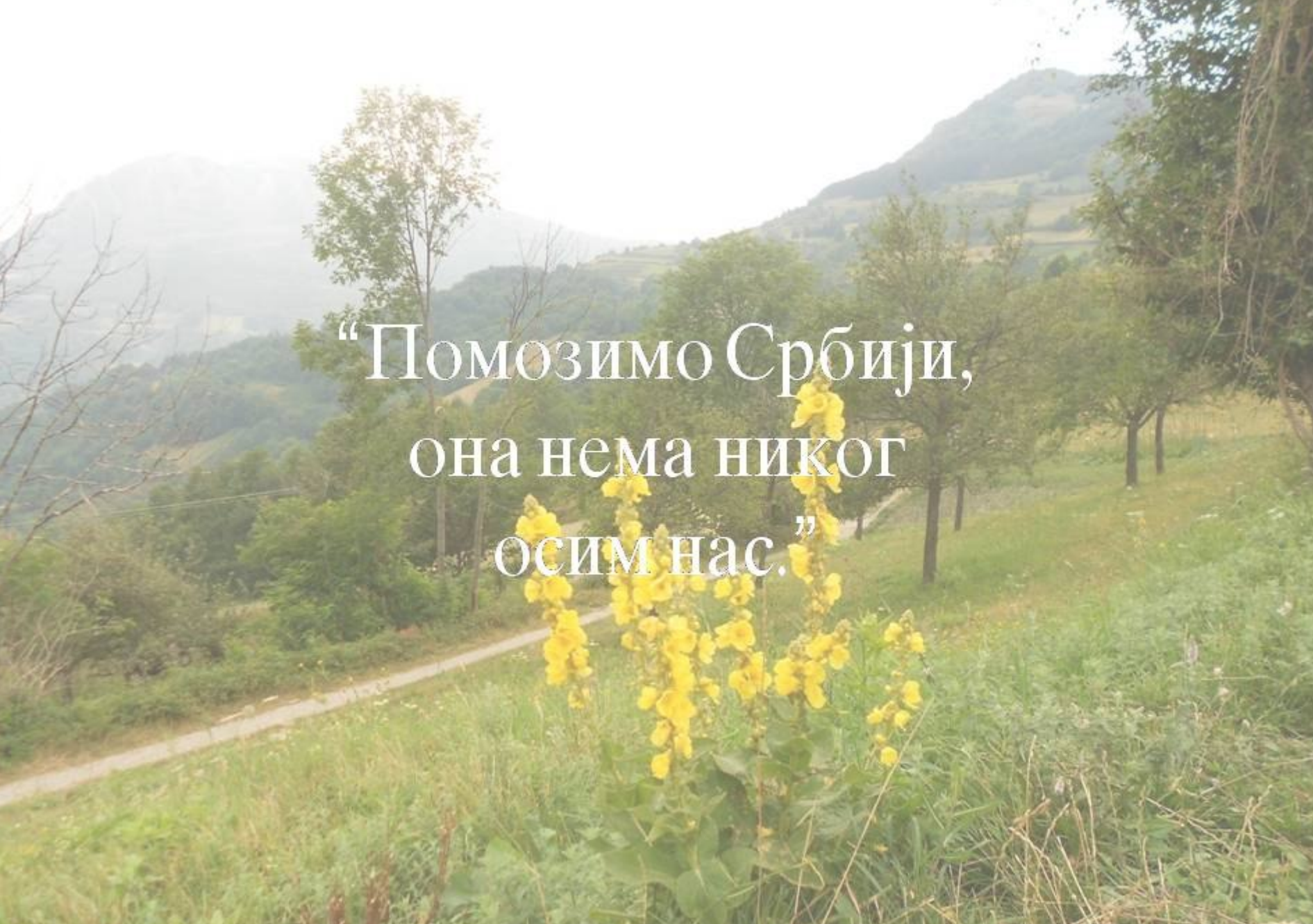
“Помозимо Србији,
она нема никог
осим нас.”

miomirfilipovic@gmail.com